

Vrijdag 22 december 1916 – ochtendeditie

Een nota van president Wilson.

Washington, 21 december. De minister van staat (buitenlandse zaken) Lansing heeft een verklaring gedaan, waarin hij uitlegt, dat de nota van president Wilson is verzonden, niet om de stoffelijke belangen van de Verenigde Staten, doch “omdat onze eigen (dus de Amerikaanse) rechten steeds weer door de oorlogvoerenden van beide kanten worden in het gedrang gebracht, zodat de toestand voortdurend kritieker wordt”.

Wij worden zelf dichter naar de kant van de oorlog getrokken. Daarom hebben wij het recht om te weten, naar wat elk der oorlogvoerenden streeft, opdat wij daarnaar ons gedrag in de toekomst zullen kunnen regel.

Door ons is geen rekening gehouden met de Duitse voorstellen en evenmin met de rede van Lloyd George.”

New York, 21 december. Laat op de dag heeft Lansing na een onderhoud met Wilson een tweede verklaring afgelegd, bedoeld naar hij zegde om ten duidelijkste te doen uitkomen, dat in de onzijdigheidspolitiek van de Verenigde Staten geen verandering gekomen is.

(Bij het ter perse gaan van dit blad had de nota zelf ons nog niet bereikt. – Redactie).

Belgische Rode Kruis.

Wij vernemen, dat ter vervanging van baron de Royer de Douw de Fraula, sedert overleden, benoemd is tot voorzitter van het Belgische Rode Kruis de heer Edgar de Potter d’Indoye.

Uit België.

Keulen, 21 december. Volgens een bericht van de Kölnische Volkszeitung is de gouverneur-generaal, kolonel-generaal baron von Bissing, ziek geworden, ten gevolge waarvan hij het bed moet houden. De gouverneur-generaal had een zware kou gevat.

Berlijn, 21 december. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft onder het opschrift: „Een vraag en een afdoend antwoord”:

De Belgische regering heeft door bemiddeling van het Spaanse gezantschap hier bij de Duitse regering navraag gedaan over het lot van de Belg Adolphe Piron. Deze, een glasfabrikant, zou in de herfst van 1915 te Jumet bij Charleroi gevangen zijn genomen en in het kamp Münster zijn geïnterneerd. Daar zou men hem, aangezien hij andere Belgen bij hun uitwijken over de grenzen geholpen had, hebben doodgeschoten. Ook zijn vrouw was volgens het bericht in Jumet doodgeschoten en het huis van de echtelieden met de grond gelijk gemaakt.

Een ingesteld onderzoek heeft uitgewezen, dat van het doodschieten van de burgergevangene Piron in het kamp Münster niets bekend is. Een Belg van die naam is zelfs niet in het kamp geweest. Een echtpaar Piron wordt te Jumet niet vermist. In de gemeente Jumet is bovendien een glasfabrikant of glasblazer van die naam niet bekend. In geheel de omtrek van Charleroi wordt een echtpaar Piron evenmin vermist.

De wegvoering van Belgen.

Havre, 21 december. Deschanel, de voorzitter van de Franse kamer, heeft Schollaert naar aanleiding van de bekendmaking der Belgische arbeiders geantwoord:

De Franse kamer brandmerkt met verontwaardiging de schandelijke daden, die ge voor het aangezicht van de beschaafde wereld onthult. Wij zijn besloten door te vechten totdat de herhaling van dergelijke schendingen van het volkenrecht onmogelijk is gemaakt. Volgens bij de regering ingekomen berichten zijn er alleen in de etappegebieden 40.000 mensen weggevoerd, 15.000 in Antwerpen en 52.000 in Bergen en de Borinage. In een plaats zijn de werklieden van een fabriek van scheikundige stoffen allemaal weggevoerd.

Vrijdag 22 december 1916 – avondeditie

De nota van Wilson.

Londen, 22 december. Het Persbureau maakt de nota van president Wilson openbaar, die aan alle oorlogvoerende mogendheden is toegezonden en die aan de hand doet, spoedig een aanleiding te zoeken om van de oorlogvoerende volken te vernemen, wat naar hun mening de voorwaarden zijn, waaronder aan de oorlog een einde kan worden gemaakt en de regeling die waarborg kan geven tegen een herhaling van een dergelijke strijd.

De president zegt, dat hij zich enigszins bezwaard voelt, op dit ogenblik zijn denkbeeld te berde te brengen, aangezien het de schijn heeft of het een gevolg is van de aanbieding van de centrale mogendheden. Het staat er echter in het geheel niet mee in verband.

De president vestigt er dan de aandacht op, dat het doel, dat de oorlogvoerenden aan beide zijden beogen, eigenlijk hetzelfde is, nl. de rechten en privileges van zwakke volken en kleine staten tegen aanranding te beveiligen. Beide zijden wensen in de toekomst zekerheid tegen een herhaling van dergelijke oorlogen. Beiden zouden de vorming van strijdige verbonden, die slechts een onzeker

machtsevenwicht aanbieden, wantrouwen, maar beiden zijn bereid de vorming te overwegen van een verbond van volken ter verzekering van de vrede.

De Verenigde Staten hebben een levensbelang bij maatregelen, die voor het vervolg de wereldvrede verzekeren. De president stelt dan ook voor om de meningen aangaande de voorwaarden, die aan de slotregeling voor de wereldvrede moeten voorafgaan, met elkaar te vergelijken. Geen van beide zijden heeft nog nauwkeurig het doel, dat hen en hun volken zou bevredigen, ontvouwd.

Tenslotte zegt de president, dat hij geen vrede, maar slechts peilingen voorstelt, opdat de wereld zou weten, hoe nabij de vrede is. De president zou zich gelukkig achten daarbij van dienst te zijn of zelfs het initiatief te nemen.

Het Eindhovens Dagblad deelt mede, dat te Turnhout de mannen van 20 tot 45 jaar zich maandag moesten melden bij de Duitse krijgsoverheid en zich voor vertrek gereed houden. Dinsdag kwamen de mannen uit Arendonk voor hetzelfde doel te Turnhout. Tot op heden zijn echter nog geen burgers weggevoerd. Begrijpelijkerwijze gaan de mannen met angst naar de meldingsplaats en met bevende hand tekenen zij.

Van het dorpje Postel, dat buiten de elektrische draadversperring ligt, is de helft der inwoners gevlucht.

De Duitsers verzekeren, dat hier geen wegvoering zal plaats hebben. Volgens hen zullen alleen werklozen, die door de honger gedwongen worden om elders dan in hun vaderland werk te zoeken, worden gedeporteerd.

Maeterlinck, de Belgische schrijver, heeft voor l’Echo Belge, het te Amsterdam verschijnende blad, een stukje geschreven over koning Albert der Belgen, dat, vertaald, als volgt luidt:

Wat hij geleden heeft, wat hij elke dag lijdt, dat begrijpen slechts zij, die het geluk gehad hebben die held, de gevoeligste, zachtste man te naderen. Hij is bescheiden, zwijgzaam, slechts innerlijk bewogen, beminnelijk schuchter en hij heeft zijn kinderen lief, minder zoals een vader zijn kinderen lief heeft, dan zoals een zoon een moeder bemint, die hem verafgoedt. Van heel dit dierbare koninkrijk, zijn trots en zijn vreugde, zijn huis van geluk, zijn haard van vertrouwen en liefde, blijven slechts enkele steden ongerept. Al de andere, die zo aardig of zo mooi zijn, zo vrolijk, zo rustig waren, zo gelukkig, dat zij leefden en argeloos waren, kleinoden in de kroon van de vrede, voorbeelden van het rechtschapen en open gezinsbestaan, zetels van eerlijke en zorgzame bedrijvigheid, van vriendelijke ontvangst zonder omhaal, van steeds tot welkom uitgestoken handen, van steeds open harten, al de andere steden zijn dood. Er zijn schatten verloren gegaan, die gerekend werden tot de edelste, de meest treffende der mensheid; getuigenissen zijn verdwenen, die niets zal kunnen vervangen.

De helft van een natie, die meer dan andere gehecht was aan haar oude, eenvoudige gewoonten, aan haar nederige woningen, dwaalt nu langs de wegen van Europa. Duizenden onschuldigen zijn vermoord en bijna alles wat in het leven gebleven is, is tot ellende en honger gedoemd.

Maar wat in het leven gebleven is heeft slechts één ziel, die geweken is in de ziel van zijn koning. Geen klacht, geen verwijt, allen loven en zegenen hun soeverein. Hij heeft gedaan wat er gedaan moest worden, wat allen in zijn plaats gedaan zouden hebben. En zo allen lijden wat geen volk geleden heeft sedert de woeste invallen in de

eerste eeuwen, zij weten, dat hij meer lijdt dan zij allen, want in hem eindigen en weerklinken al hun smarten vergroot.

In het jongste nummer van Vrij België heeft Frans van Cauwelaert Kerstdagmijmeringen geschreven. Het volgende wordt er uit overgenomen:

Schreien de moeders nog niet genoeg, dat ze nog moeten schreien op hoger bevel? Kleeft er nog niet genoeg aan het goud, dat er ook bloed moet aankleven? Is er nog geen haat genoeg onder de mensen, dat men zijn vuren moet doen laaien aan de vier hoeken van de wereld? Ellendige mensheid, die zich niet kan vergenoegen met recht, en zich niet kan verheffen tot liefde. Is er dan geen ruimte genoeg, opdat ieder zijn brood zou oogsten, en geen deksel genoeg, opdat niemand zou moeten vergaan van de koude? Dat de volkeren leren vreedzaam naast elkaar te leven en aan iedereen de vrijheid laten om zijn arbeid te verrichten en zijn eigen lied te zingen en de prijs over te laten aan wie hem verdient, met eer en inspanning ...

Maar dan mag Hoogmoed niet zetelen op de troon van de keizer, dan mag Machtgier niet de arsenalen vullen met moordtuig, dan mag Lucifer zijn wagen niet voorrijden, en het zwaard laten spelen, telkens als aan de volkeren wordt gesproken over het verbond, dat de vrede onder de mensen moet verzekeren. Hoe ontzettend verschijnt boven het onmetelijke lijkenveld van Europa de verantwoordelijkheid van de centrale machthebbers, die deze orkaan van ellende over de wereld hebben ontketend! Hoe doemenswaardig het denkbeeld van geweldbeheer over Europa, dat hen dreef tot hun rampzalig besluit ... Mogen ook zij, deze nacht, het licht hebben gezien, en, brekend onder hun schuld, machteloos in elkaar storten over de afgrond, die zij Europa hebben geopend ...

Ook aan de vorsten, staats- en legerhoofden, van bevriende en verbonden landen, aan de leiders van ons eigen volk vooral, wensen wij dat zij, deze nacht, met het goddelijk licht van het geweten bijzonder doorschijnen worden, en dat zij de gewichtigste beslissingen die van hen worden verwacht, met volle helderheid van inzicht en inwendige vrede kunnen nemen. Wij wensen hen geen zwakheid, wij wensen hen geen lafheid. Wij wensen hen geen vrees, ook niet de vrees voor het bloed van de mensen, maar wij wensen hen de vrees die levend maakt, de vreze Gods en deze mag hen door het gebeente rillen. Zolang zij de overtuiging hebben te strijden in de dienst van het recht, en door de voortzetting van de strijd het heil der volkeren voor de toekomst te bevestigen, zal deze vrees niet hun hand doen wankelen: wanneer zij echter het zwaard niet meer voor de open hemel durven op te steken, dan gaat het zwaard naar de schede terug ...

Belgische bankfusie.

De Frankfurter Zeitung verneemt uit Brussel, dat de fusie van de Banque Internationale met de Banque de Bruxelles door de algemene vergaderingen van beide instellingen met een zeer kleine oppositie is goedgekeurd.